

A portrait of Andrejs Ērglis, a middle-aged man with grey hair, wearing a light blue button-down shirt and a dark blue patterned tie. He is standing outdoors on a balcony or walkway with a metal railing. In the background, there is a modern red building, trees, and a paved area with some people walking. The lighting is bright, suggesting daytime.

«Grūti pieņemt, ka kļūstu lēnāks»

Gribas to atzīt vai ne, bet viņš ir ģēnijs. Cilvēks, kura smadzenēs vienlaikus plosās tūkstoš domu, un viņš tās visas mēģina saķert un attīstīt. Tāpēc sarunāties ar profesoru **ANDREJU ĒRGLI** ir ļoti interesanti, bet ne viegli. Ņemot vērā profesora mērķtiecību, viņš droši vien spētu panākt, ka mēs visi nodzīvojam 120 gadu. Ja ne, tad tik noteikti centīsies nodzīvot vismaz viņš pats.

Profesorā, protams, ir arī daudz cilvēciskā. Vilka sakosts pirksts, kura dēļ viņš nekļuva par ķirurgu. Mazbērni, kuru dēļ viņš kūst kā saulē nolikts saldējums. Un viņa lielākā vājība esot slinkums. Tā dēļ viņš strādā daudz, vienmēr mazliet par daudz. Un vēl viņš mēdz skaļi sarunāties ar sevi. Precizāk, strīdēties. Tik skaļi, ka sieva domā – viņš runā pa telefonu. Un viņu vieno īpaša draudzība ar Raimondu Paulu. Abiem ir līdzīga humora izjūta.

AGNESE: Joprojām ir daļa cilvēku, kuriem stents šķiet augstākais sasniegums medicīnā, bet jūs sakāt: tā ir vēsture. Kāda tad ir medicīnas tagadne?

ANDREJS: Neteiksim, ka stenti ir vēsture, taču kopš to ieviešanas pagājuši jau trīsdesmit gadi, un tie ir krietni mainījušies. Nevienam pat prātā nevarēja nākt, ka būs tādi stenti, kas paši uzsūcas un no kuriem organismā vispār nepaliek pēdas. Tagad gan vairāk strādājam tam, lai nevis būtu jāievieto stents, bet lai asinsvadi būtu vaļā un pēc iespējas ilgāk nebūtu bojāti. Pateicoties tam, kā attīstījušies medicīna, kādu darbu esam ieguldījuši kardioloģijā, no 2007. līdz 2017. gadam esam *vinnējuši* 17 tūkstošus cilvēku!

Mana aizraušanās ir medicīna, kas sastāv no ļoti daudzām zinātnēm. Īstās sirds komandas sastāvā ir klīniskais, invazīvais kardiologs, kardiokirurgs, gerontologs, nefrologs, endokrinologs, zobārsts un neskaitāmi citi speciālisti. Un vēl taču ir biostatistika, animācija, dizains, sabiedrības veselības epidemioloģija un vēl, un vēl, un vēl. Tai skaitā diētas, onkoloģiska diagnostika... Bet vai valstiski par to tiek domāts? Vai valstiski tiek domāts, ka mūsu sabiedrībā ir 109 tūkstoši cilvēku, kuri ir vecumā virs astoņdesmit gadiem? Viņiem vajadzīga pavisam cita aprūpe – ne tikai veselības, arī sociālā un mentālās veselības saglabāšanas aprūpe.

Mūsdienu medicīnā daudz vairāk jāskatās uz lietu kopumu, jāstrādā pētniecībā, lai mēs redzētu, ne tikai kas būs rīt vai parīt, bet arī kas ir aiz apvēršņa. Nākotnē katram individam, izpētot viņa ģenētisko kodu un vidi, kurā viņš dzīvo, varēs noteikt potenciālās veselības problēmas, ārstēšanu. Piemēram, ja cilvēkam ir iekaisums plaušā, atkarībā no ģenētikas vai nu tas var pārveidoties par vēzi, vai arī cilvēks izārstēsies, un viss. Mūsu mērķis ir ieviest diagnostiku, kas to ātri nosaka, un piemērot

atbilstošu ārstēšanu. Līdz ar to panākama situācija, kad varēsīm paņemt šķidro biopsiju, asins paraugu un pateikt – vēža iespējamība ir liela vai ne.

Bet, protams, visus visvairāk interesē smalkās operācijas. Varam sirds vārstuli nomainīt caur kāju, tā dēvēto trislaipiņu vārstuli nupat ar smukiem enkuriņiem sašaurinājām caur jugulāro jeb kakla vēnu, mēs pārstādām šūnas, salaļojam plīsušas aortas, dabūjam cilvēkus atpakaļ gandrīz vai no viņspasaules. Taču tā jau ir ikdiena. Nākotnē ir pētījumi, kurus veicam dzīvnieku laboratorijās Izraēlā, Amerikā, Somijā – esam dalībnieki visos lielākajos pētījumos. Nemaz nerunāšu par depo medikamentiem – ampulīnām, kuras varēs ievietot ķermenī, kur tās darbosies piecus gadus un, piemēram, samazinās holesterīna līmeni. Īsāk sakot – darām visu, lai cilvēki varētu nodzīvot līdz 120 gadiem, saglabājot gan veselību, gan dzīves kvalitāti. Šāds vecums mums ģenētiski ieprogrammēts.

Neviena zvaigzne nevar mūžīgi noturēties starpešu gaismā. Agri vai vēl vietā nāk jaunāki, spēcīgāki, ar lielākiem apgriezieniem. Kā jūs spējat šo neizbēgamību pieņemt?

Mani absolūti neinteresē uzvarēt, mani neinteresē *medāļi*, Taču man ļoti riebjas zaudēt. Bet es sev to mācu.

Tā tas ir, un ne man vienam, tāpēc domāju: par šo lietu jārunā daudz vairāk. Jūs ne tikai kļūstat lēnāki, bet arī mati kļūst sirmāki, un jūs sliktāk redzat. Raimonds Pauls teicis – kopš viņš sliktāk redz, vairāk paļaujas uz tausti. Man, piemēram, redzes pasliktināšanās dēļ sievietes kļūst arvien glītākas un glītākas (*smejas*). Tāpat arī novecojošu draugu pulciņā varam kopīgi parunāt visādas muļķības, kas kādreiz pat prātā nenāca.

Līdzīgi ir ar cilvēkiem, kuri vēl ir jauni un spēkpilni, un ar tiem, kas ir... citādi (*smejas*). Man ir grūti pieņemt to, ka kļūstu lēnāks, bet... Piemēram, tenisā dabūju ar bumbiņu pa galvu, spēlējot ar jaunajiem. Nu labi, es drusku pārspīlēju. Tomēr... Gribat to vai ne, bet reakcijas ātrums samazinās, un es to jūtu. Taču tam visam ir otra puse – vakar pārspēju kādu divdesmit gadu jaunāku kolēģi, kas objektīvi ir labākā formā par mani, bet tāpēc, ka esmu vecāks, man ātruma vietā parādījušās citas īpašības – varu nospēlēt mazdrusciņ viltīgāk un prātīgāk nekā tas jaunais. Lūk, tas ir veids, kā jūs varat ļoti izmantot savu lēnumu. Precizāk – lēnakuma.

Ir vēl kāds labums no tā lēnakuma?

Piemēram, no saviem vecvecākiem bērns dabūs to, ko proponē daktere Iveta Mintāle, – lēno ēšanu un sarunas ēšanas laikā. Kamēr jūs strādājat, jūs to vienkārti nevarat izdarīt!

Svarīgi atrast vietu, lietu, ko varam turpināt darīt mēs, kam zūd ātrums. Arī medicīnā šiem lēnākajiem ir vieta. Proti, savulaik mums, jaunajiem ārstiem, pietrūka kolēģu sešdesmit un septiņdesmitgadnieku – cilvēku, no kuriem pārņemt viņu pieredzi, zināšanas, viedumu. Par laimi, tagad parādās pat astoņdesmitgadnieku profesūra. Ceru, ka kādreiz šo vecākā kolēģa funkciju, ja kādam to vispār vajadzēs, varēšu pildīt arī es. Piemēram, runājot par ķirurgģiju, – savācot superjaunu, labi trenētu komandu, viss jau būs labi. Bet pietrūks drusciņ empātijas un kāda, kas paveik aiz stērbeles un pasaka: «Pag, pag!» Tāpat jaunajiem vajag kādu, kas aizstāv, aizsargā.

Ekstenciāli jautājumi nomoka ne tikai mani, bet arī daudzus citus ārstus. Vairumam liekas, ka viņi neko citu nemāk darīt – tikai ārstēt. Tāpēc jau sabiedrības doma jāveido tāda, ka mēs te visi tādi esam. Ka nav neviena

labāka, nav neviena sliktāka – visi, pilnīgi visi kļūst un kļūs lēnāki. Mani gan līdz nemaņai satricina tie, kuri vienmēr vislabāk zina, kā un ko darīt. To man arī mamma savulaik mācīja – nekad nedrīkst uzticēties pārāk pareiziem cilvēkiem. Mēs visi esam ar savām vājībām, savām šaubām. Un tie, kuriem šaubu nav... no tiem jābaidās visvairāk.

Pacientiem jau arī nav nekas pretī iet pie ārstiem, kam ir pieredze.

Protams! Ko viena kundze menopauzē, kad ir tik grūti, stāstīs vienam divdesmit astoņus gadus vecam meitēnam, kas ir brīnišķīga ārste, bet absolūti neizprot kundzes problēmas?! Un džeikiem jau ir tāpat. Ar gadiem parādās visādas problēmas ar prostatu, ar erekciju. Nu ko tāds sešdesmitgadnieks stāstīs vienam trīsdesmit četrus gadus vecam ērzelim? Protams, dakteris ir iemācīts, kas viņam jāsaka, bet vai viņš sajūtis savu pacientu? Bet tas savukārt rāda ceļu, ko darīt vecākiem cilvēkiem. Darīt! Jā, jūs būsiet lēnāki, pieņemsiet mazāk cilvēku, bet jums būs, ko darīt! Un tā ir katrā profesijā.

Darbā...

kad gribas nošauties, vari darīt, ir darīt! Visbiežāk nevis intelektuāli, bet tieši fiziski. Tad ir jāpiespiež sevi to izmocīt, uzkāpt kalnā vai noskriet desmit kilometrus, vai ieiet ūdenī. Tieši tā, kā to dara hokejisti, – lai cik būtu grūti, viņi

Jūs ar sievu kā divi dūkulīši dzīvojat? Pēc loģikas, viņu taču arī piemeklē tās pašas pārdomas par lēnākumu.

Dūkulīši... Nu kādi tur dūkulīši! Viņa vienkārši ir nogurusi ar mani strīdēties. Pasaulē nav vienkāršu lietu! Arī attiecības starp cilvēkiem nav vienkāršas. Kad biju mazs, man vecmamma vakaros lasīja grāmatu *Dzimusi brīvībai* par lauvu Elsu. Tas ir stāsts par brīvībām. Ir ļoti svarīgi, ka cilvēks vairāk vai mazāk ir brīvs. Man ir ļoti svarīgi, ka gan attiecībās ar darbu, gan mājās, gan citās jomās man ir liela brīvība. Ļoti cienu savējo un ļoti cienu citu cilvēku brīvību. Bet tā cieņa vienam pret otra brīvību nav iespējama, ja neatgādini sev: tava brīvība beidzas tur, kur sākas cita cilvēka brīvība. Tas arī ir iemesls, kāpēc neticu mākslīgajam intelektam. Nu kā jūs tajā ieliksiet kaunu, bailes, kautrīgumu, līdzjūtību, empātiju. Nemaz nerunājot par to, ka pietiks izraut *špesseli*, lai šis intelekts vienkārši izslēgtos!

Bet, runājot par Māru, – vienmēr smejos, ka tik ilgi esam kopā tāpēc, ka ļoti reti esmu mājās. Noteikti palīdz arī tas, ka abi esam pašpietiekami, ka katram ir sava aizraušanās. Māra ir dermatoloģe, strādā skaistumkopšanā – pučē aktrises. Vienā brīdī jau cilvēki iemācās, kā sadzīvot, tas patiešām nav nekas pārdabisks. Ja arī neiemācās – nu tad

Vecuma priekšrocība ir arī tā, ka jūs zināt, kā bija sen, sen, un varat salīdzināt lietas. Kaut gan... Mana mamma savu laiku, labu gribēdama, Večellai Varslavānei bija teikusi: «Katram vecumam savs skaistums.» Uz ko Čella bija atbildējusi: «Cik banāli!» (*Smejas.*)

Tas, ko jūs sakāt, zināmā mērā ir teorija. Mani tomēr vairāk interesē jūsu personīgās izjūtas saistībā ar lēnākumu, kā to nodēvējat.

Es nenoliedzu, krīzes ir – gan fizioloģiskas, hormonu izraisītas, gan ārēju faktoru veicinātas. Bet – un to man iemācījuši mani vecvecāki un vecāki – iedziļināšanās sevi ir diezgan kaitīga.

Tā personīgi ir ļoti grūti sev atzīt, ka kļūsti lēnāks. Tas ir jāmācās, un sports ideāli noliek pie vietas. Mani absolūti neinteresē uzvarēt, mani neinteresē *medāļi*, un, godīgi sakot, bijis daudz iespēju pie tiem tikt. Taču man ļoti riebjas zaudēt. Bet es sev to mācu. Cik nu to var iemācīt...

Skaidrs, ka daudzas lietas kļūst un vēl tikai kļūst citādas. Nu tad vajag tām piemēroties, atrodot jaunus ceļus un valodas. Bet viss jau nav *šokolādē*. Ir visādi mērķaķi, kas lēkā tavās domās. Kā vienojamies ar aktrisi Rēziju Kalniņu, tiem sadot pa galvu var tikai auksta duša. Var būt depresija. Vientulība. Par to nav jākaunas un jākautrējas. Man jau arī ir dienas, kad viss šķiet bezjēdzīgi. Godīgi sakot – tad jāiet uz ielas. Lai kā jums tai brīdī riebtos cilvēki, tas vienkārši ir jādara. Kas man vēl vajadzīgs – pabūt pilnīgi vienam. Tad pasēžu mežā vai esmu vienatnē kādā citā veidā. Atklāti sakot, man pietrūkst operāciju, to skaits ir krietni samazinājies – es arvien operēju, bet ne tik daudz kā iepriekš. Kāpēc? Jo man ir daudz citu uzdevumu – ja nerunāšos ar politiķiem, ja nerunāšos ar jums, tad citi nevarēs operēt. Bet vienīgais, ko tai brīdī,

Profesora Ērgļa veselību palīdz uzturēt dažādi sporta veidi, arī basketbols.

katru rītu noskrien krosu. Tas ir stāsts arī par rituālu veidošanu. Ir jāiet aukstā dušā, jāiet uz darbu un tā tālāk. Un vajadzīgs arī līdzcilvēku atbalsts. Tāpēc svarīgi, lai blakus ir sakarīgi cilvēki. Ja

”Bet viss jau nav *šokolādē*. Ir visādi mērķaķi, kas lēkā tavās domās.

tu pret cilvēkiem izturies labi, tad arī viņi, kad tev ir slikti, visdrīzāk, pret tevi izturēsies labi.

Redzu arī, ka jaunie, lai arī ir aizņemti un skrienošī, tomēr grib ar tiem vecajiem ik pa laikam aprunāties. Ģimenes priekšrocība ir tas, ka šāda iespēja pastāv.

Runājot par ģimeni – ar savu sievu Māru (dermatoloģe Māra Ērgle – red.) draudzējāties jau kopš septiņpadsmit gadu vecuma, tāpat izdevies nodzīvot kopā vairāk nekā trīsdesmit piecus gadus.

Jūs sakāt: jums ar sievu ir izdevies. Nu kas mums tur izdevies! Suns mūsu ģimenē ir galvenais, tāpēc viss ir vienkāršāk. Mūsu dobermanim te jāiet stāgāt, te jāēd šis, te tas. Ja viņam kaut kas paliek pāri, tiek arī man. Jo suns jau nevarot sevi pabarot, un vispār – kā es to nesaprotot (*smejas*). Ļoti vienkārša dzīve.

jāiet katram uz savu pusi, un nevajag no tā taisīt traģēdiju.

Jums ir divi nu jau pieauguši dēli. Kādas ir jūsu attiecības?

Man patīka, kā viena kundze bija uzrakstījusi: tu ar lielu prieku laid pasaulē bērņus, zinot – normāli sarunāties ar viņiem varēsi tikai tad, kad viņiem būs četrdesmit gadu. Ja vien spējat saglabāt normālas attiecības, tad tiešām interesanti redzēt, kas no viņiem sanāk. Kādreiz mūsu strīdi bija asāki, dēli zināja, kā mani izprovocēt. Taču tad pienāk vecums, kad daudz ko vari mācīties no viņiem. Vienmēr pret dēliem esmu izturējies kā pret pieaugušiem, līdzvērtīgiem cilvēkiem. Domāju, tas ir attaisnojies. Man patīk, ka dēlus interesē sports, ka viņi ir sociāli aktīvi – viņus interesē valstī notiekošais. Cenšamies laiku pavadīt kopā. Ar jaunāko tikko nedēļu bijām kopā, piedaloties ārstu tenisa čempionātā, ar vecāko pirms laika

bijām kopīgā braucienā uz Ameriku. Ja viņiem ar mani ir interesanti, tad man tas ir liels prieks.

Sacījāt, ka savulaik attiecības pabojāja jūsu dzeršana.

Redziet, Bibelei ir taisnība, kad tā saka: nekas, ko jūs darāt, nepaliek bez sekām. Taču – vienalga, ko esat darījis, tā nav nolemtība. Neattaisnojot ne sevi, ne savu rīcību – iespējami arī dažādi atgriešanās ceļi. Paldies Dievam, dzīve tā iekārtota, ka šie atgriešanās ceļi ir iespējami. Ne tikai vecāki bērniem – arī bērni vecākiem dara pāri. Mēs darām pāri saviem vecākiem, pēc tam darām pāri saviem bērniem, un tad mūsu bērni dara pāri mums. Tomēr pie mums pieņemts uzturēt saikni starp bērniem un vecākiem, un tas ir ļoti pozitīvi. Bet tur atkal jāieliek pamatīgs darbs. Īpaši tēviem attiecībās ar dēliem. Man patīka teikums, ko izlasīju žurnālā: mēs nedrīkstam darīt pāri bērniem, bet mēs viņiem nodarām pāri, arī mazliet nedarot pāri. Bet kā to robežu atrast – lūk, te atkal ir vieta filozofijai. Tas ir sarežģīti – visvieglāk ir visu aizliegt, bet tad jūs kādā brīdī to visu dabūsiet atpakaļ. Bet arī visatļautība ir briesmīga. Tāpēc vislabāk būt vecvecākam – jebkurā brīdī bērnus vari atdot atpakaļ (*smejas*).

Kā ir būt vectētiņam?

Man jau teica, ka būs forši, bet ir labāk, nekā biju domājis. Jā, nu jau man viņi ir divi – mazdēls un mazmeita, un abi mani pamatīgi izmainījuši. Sevišķi mazmeitiņa – blonda, zilām acīm, skatās uz mani tāāadu skatienu. Skaidrs, ka tīn ap pirkstu (*smejas*). Bet tā man ir jauna pieredze, jauna iespēja. Vienas durvis aizvērušās, atvērušās pilnīgi citas.

Man, protams, ir arī savs plāns, kas mazbērniem jāiemāca (*smejas*). Ziniet, dzīve jāiemāca jau bērnībā. Dažādas

prasmes un zināšanas ir kā vēstules, ko jūs viņiem dodat līdzī. Tas, kas mani ārkārtīgi kaitina, – ka cilvēki saka: darīsim tā kā ārzemēs. Bet, draugi mīļie, pat jūsu esamību nosaka genotips plus ārējā vide. Tas nozīmē, ka jūs nevarat lielu sistēmu pārlikt mazā. Pat fizikā ir lielu ķermeņu fizika un mazo ķermeņu fizika. Ir lietas, kas nāk dabiski, un tādas, kas jāiemācās. Tas sākas jau bērnībā. Es, piemēram, skaidri zinu, ka ir jāiemācās pieklājība. Jāiemāca bērnam pateikt *tūdzu*, *paldies*, *nē*, *paldies* vai *jā*, *tūdzu*. Ja ne, jūs vienkārši netiekat iekšā daudzās sabiedrībās. Lai gan esat gudrs, talantīgs un perspektīvs, jūs nesaprotat, kāpēc jūs nepieņem. Tāpēc, ka nemākat pateikt *tūdzu* un *paldies*. Vai neprotat izturēties ar cieņu un visus uzrunājat ar tu. Es ļoti cienu Ceļu policiju, bet, ja mani aptur un policists saka: «Nu, Andrej, kur tu brauc?»... Nu kas es viņam par Andreju?! Man tas šķiet jocīgi.

Tad vēl bērnam jāiemāca disciplīna, darba ētika – tas viņam palīdzēs turpmākajā dzīvē. Man arī nenormāli patīk cilvēki, kas savu darbu dara labi, vienalga, tas ir dārznieks, ārsts vai sētnieks. Lai bērni nejustos slikti sabiedrībā, viņiem jāiemācās arī prasme komunicēt, jāiemācās peldēt, slēpot, noturēt līdzsvaru un koordināciju. Vecākiem noteikti vajadzētu vismaz censties bērniem palīdzēt iekļauties, nedrīkst viņus izolēt. Tāpēc esmu pret tālmācību, superskolām. To man stāstījusi arī mamma – lai gan viņa nāk no ļoti cienījamās ģimenes, viņa faktiski izauga uz ielas, līdzās citiem bērniem. Tā ir arī mana lielākā laime – es arī izaugu uz ielas. Līdz ar to iemācījos saprasties ar dažādiem cilvēkiem. Ja jūs nevarat iekļauties ikvienā sabiedrībā, jums būs baigi grūti. Puikam arī jābūt pašcieņai, tad tu vari

pat nebūt ātrākais un stiprākais. Tevi cienīs tāpēc, ka tu cieni pats sevi. Ja nebūtu šīs pašcieņas... Jūs domājat, mūsu ziemeļu draugi mūs, Latvijas kardiologus, gaidīja atpļestām rokām? Ha! Ja ne mūsu pašcieņa un neatlaidība, mēs noteikti nebūtu tur, kur esam tagad. Un vēl – jāiemācās, ka nedrīkst šmaukt. Kā tenisā – ja bumba bijusi uz līnijas, tad jums tas jāpasaka. Godīgums, vērtības arī parāda, vai esat lēdija vai džentlmenis vai ne. Kas vēl svarīgi... Mana vecmāmiņa Nina Fjodorovna teica: «*Gusj sviņje ne tovarišč.*» Toreiz šo teicienu neizpratu.

Kādas bija un ir jūsu attiecības ar mammu (fizioterapeite Asja Eglite – red.)?

Man vispār ir ļoti paveicies ar ģimeni. Jā, mūsu ģimene vienmēr bijusi citāda, mazliet nepareiza, bet vienmēr esmu varējis rēķināties ar tās atbalstu. Sevišķi mamma. Lai gan viņa ne man, ne mātai nekad nav izrādījusi pārlieku jūtināšanos, drizāk teikusi *Cry, cry baby*, mēs vienmēr esam izjutuši viņas atbalstu. Pārlieku nejutinādamās, viņa iemācījusi pieņemt dzīvi, kāda tā ir. Ka katru dienu nespīdēs saule un, kā saka mans draugs ģenerālis, katru dienu mamma pankūkas neceps.

Mamma man iemācījusi arī attieksmi pret cilvēkiem. Viņa ir ļoti toleranta, tikai pēdējos gados paretam pasaka, ko patiešām domā. Mamma vienmēr bijusi tāda, kas gatava palīdzēt visiem, un ik pa laikam šī iemesla dēļ viņu kāds arī izmanto. Tomēr mana atziņa beigu galā ir tāda, ka palīdzēt citiem nav slikti.

Mamma strādāja un, starp citu, joprojām strādā par ārsti, savulaik interesējās par mākslu, modelēšanu, vienmēr daudz lasījusi un joprojām ir zinoša daudzās jomās. Bērniem ir svarīgi, lai

Rīgas ballē kopā ar savu ģimeni: sievu Māru, abiem dēliem un vedeklām.

viņu vecāki dzīvē ir kaut ko sasnieguši, lai ir realizējušies, lai viņi ir paraugs. Vecākiem jābūt pašpietiekamiem arī tāpēc, lai viņiem nevajadzētu realizēties savos bērnos. Jo tās ir vislielākās šausmas! Ja mamma visu laiku ir mājās un tikai cep kotletes, bērnam varbūt visu ir laiku ir silts ēdiens. Bet! Es esmu redzējis to pusaugu meiteņu acis, kas skatās uz savu mammu kardiologī, ķirurgi. Skatās ar tā-ā-ādu apbrīnu! Lūk, tas ir daudz vērtīgāk nekā tās siltās kotletes.

Pagājis jau ilgs laiks kopš nav jūsu tēva. Mēdzat par viņu domāt?

Godīgi sakot, pat biežāk nekā agrāk. Un tas nav paradoksāli, jo, kļūstot vecāki, sākam saprast vairāk un dziļāk. Kad tēvs nomira, viņam bija tikai trīsdesmit astoņi gadi. Domāju, viņš bija līdzīgs daudziem tā laika māksliniekiem, pētniekiem, kas gribēja būt daudz brīvāki, nekā viņi drīkstēja būt. Tēvs bija ļoti talantīgs – skolu beidza ar zelta medaļu. Mani vecāki diezgan agri apprecējās. Tā kā drīz piedzima māsa un vēlāk arī es, lai uzturētu ģimeni, tēvs darīja visādus darbus. Laboja mašīnas, strādāja par dārznieku, bija ļoti radošs. Viņa pamatdarbs gan bija viens – ķīmīķis, strādāja Olainē. Lai gan man ir sajūta, ka kopā pavadījām maz laika, patiesībā ļoti bieži abi spēlējām šahu. Ļoti novērtēju, ka viņš, tāpat kā mamma, jau agri ar mani sāka runāt kā ar pieaugušu cilvēku.

Starp citu, joprojām daudz ko atceros no tēva sacītā. Viena no lietām, ko viņš uzsvēra: tev var būt fenomenālā kā ģimene, brīnišķīgākie bērni, bet, ja tev nebūs darba, ko mīli, tev būs tikai piecdesmit procentu no tavas dzīves. To viņš teica, kad man bija divpadsmit gadu, un tas man joprojām palicis atmiņā. Arī daudz kas cits, ko sacīja tēvs. Ja cilvēki mums bijuši pa īstam tuvi, viņi no mums pavisam neaiziet. Ticu, ka viņi ir kaut kur tepat. Kopš tēva aiziešanas

pagājis ilgs laiks, bet es arvien varu saprast, ko viņš domātu un teiktu.

Vakar noskatījos Laimas Žurģinas filmu *Kaza kāpa debesīs*. Viena no māksliniecēm sacīja: mazi bērni mums ļauj palūkoties nākotnē. Tas man

Bērnībā kopā ar mammu, tēti un māsu.

lika domāt par to, ka arī vecāki var ļaut mums palūkoties nākotnē, jo mēs saprotam, ka paši arī kļūsim par vecākiem, vecvecākiem, paši kļūsim veci. Vēl viena tēze, kas izskanēja filmā: mēs jau tad jutāmies brīvi. Es arī esmu audzis ģimenē, kas bija brīva gan savā domāšanā, gan izpausmēs. Tie paši *hepeningi* – vai dieviņ, tētiņ, tur notika tādas lietas, kas tagad būtu neiedomājamas! Jā, ārkārtīgi svarīgi ir disciplinēt bērnus, bet nekādā gadījumā nedrīkst disciplinēt bērnu domāšanu.

Ītin bieži sarunās pieminat provi-denci. Daudzi netic tās esamībai.

To, ka neesam radības kronis, cerams, mēs taču apzināties. Nu, un ja šāda apziņa ir, tad vajadzētu saprast, ka kāds ir pilnīgāks par mums. Kas tas ir? Sauciet, kā gribat, – par Dievu, providenci. Bet to, ka kaut kas augstāks par mums ir, to taču nevar neredzēt! Tas ir manāms gan pētniecībā, gan zinātnē. Notiek, piemēram, brīnumainas izglābšanās, kuras nevar izskaidrot. Profesors Danilāns gan saka – sagādīšanās. Bet man liekas, ka būtu nezinātniski noliegt to, ko mēs nevaram izskaidrot. Mīļie, ir nenormāli svarīgi skatīties debesīs un domāt, kas ir tur, aiz zvaigznēm. Visums? Bet kā tas radies? Lielā sprādziena rezultātā? Bet kas tad īsti ir sprādzis, no kā tas radies? Un Bībele arī ir fenomenāla! Tāda izdzīvošanas rokasgrāmata, kas noklāj visas dzīves jomas! Nu pasakiet, kurš tad bija tāds ģēnijs, kas piedzima pirms nezin cik tūkstošiem gadu un to visu sarakstīja.

Cits jautājums, kā tu savu ticību realizē – ej baznīcā, kāp kalnos... Pareizi

saka mācītītie vīri – ne jau Dievam vajag, lai tu mestos ceļos, to vajag tev pašam. Tev pašam jāmacēās pazemība, jāsaprot, ka lepība ir milzīgs grēks. Tāda apziņšanās tev pašam palīdz dzīvot labāk.

Jums ir viegli nometies ceļos?

Zināma pretestība ir, bet tas ir veids, kā sevi pārbaudu. Ikreiz gribu zināt, vai man tas ir viegli.

Ziniet, es diezgan ātri apgūstu visu, ko sāku mācīties, un tā tas bijis vienmēr, jau kopš bērnības. Bet es vienmēr nāku kā balta lapa, mēģinot noliekt pie malas visu, ko zinu. Pat tad, kad Latvijā jau biju veicis angeoplastijas un citas operācijas, aizbraucot mācīties uz Itāliju, uz Holandi, darīju visvienkāršākos darbus. Centos atkal būt balta lapa un visu mācīties no jauna. Ceļos nometšanās ir līdzīga lieta – jūs sevi trenējat būt baltai lapai.

Profesor, jūsu kalendārā nav brīvas vietas. Jums ir laiks par kaut ko sapņot, kaut ko gaidīt?

Oi, cik daudz! Galvenais, ko gribu sagaidīt, – mazbērnus no otra dēla ģimenes. Un tagad man ir daudz vairāk, ko gaidīt, nekā bija kādreiz. Es noteikti gribēšu redzēt, kā klājas maniem mazbērniem, kā vispār klājas mūsu jauniešiem, kā klājas mūsu Latvijai. Pasaulē ir miljons interesantu lietu.

Pirms četriem gadiem sacījāt, ka gribat iestudēt *Mazo princi*. Cik tālu ar šo iecerī esat ticis?

Esmu ticis tik tālu, ka atkal gribu uz Parīzi (*smejas*). Ik pa laikam to pieminu gan sarunā ar Raimonu Paulu, gan Edmundu Freibergu un... Ziniet, es šo izrādi esmu iestudējis, tikai tā vēl nav uzlikta uz lielās skatuves. Redzēs, vai tas jebkad realizēsies. Bet šobrīd es to mazo princi saprotu vēl labāk nekā jebkad agrāk.

Un vēl jau jūs gribējat nokļūt uz Mēness.

Nu, 2026. gadā jau varēšot lidot. Kas tad tur – iekāpsī un aizlidosī. Saka – varēšot aizlidot tikai vienā virzienā. Es par to esmu skeptisks. Jūs domājat, Mēnessmeitiņu satikšu, tāpēc neatgriezīšos? Nē, nē, man taču ir mazbērni – Ernestiņš un Elīze, ko tad es viņiem teikšu (*smejas*)? Viņi nesapratīs, ja kā kungs aizbraukšu un neatgriezīšos.

Un vēl man kādreiz bija tāds sapnis kā aina grāmatā *Uz kraujas rudzu laukā*. Atcerieties, galvenais varonis īsti nevarēja atrast, ko dzīvē vēlas darīt. Un tad viņš sacīja – gribot būt uz kraujas rudzu laukā un pasargāt bērnus, kas tur spēlējas. Tas man ļoti asociējas ar ārsta darbu – pasargāt tos, kas spēlējas uz tās kraujas. Nezinu, kāpēc, bet vienmēr esmu iztēlojis, ka tas notiek tādā lietainā dienā.